

УДК 37:001.101-022.257]:316.612
DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2025.344330>

Віктор Мозговий, доктор педагогічних наук, професор,
в.о. заступника директора з навчально-наукової роботи
Навчально-наукового педагогічного інституту імені В. О. Сухомлинського
Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9060-8244>

РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ ОСОБИСТОСТІ В КОНТЕКСТІ ТЕОРІЇ НАДЛИШКОВИХ ЗНАНЬ

У статті порушено проблему взаємозалежності розвитку соціальної активності особистості від її інтелектуального рівня. На основі методу дедукції проаналізовано такі показники соціальної активності особистості як ініціативність і відповідальність та проведено наукове обґрунтування їх прояву та реалізації у контексті теорії надлишкових знань. Доведено, що інтелектуальний рівень особистості та наявність відповідного надлишкового базису різного роду знань формують ознаки індивідуальності та спонукають до реалізації планів активної життєвої позиції у суспільстві. Визначено перспективи подальших досліджень проблеми, які пов'язано із розширенням спектру наукового обґрунтування дієвості теорії надлишкових знань у контексті професійної діяльності особистості.

Ключові слова: соціальна активність; ініціативність; відповідальність особистості; інтелектуальний рівень; індивідуальність; теорія надлишкових знань.

Лім. 9.

Viktor Mozgovyi, Doctor of Sciences (Pedagogy), Professor,
Acting Deputy Director for Educational and Scientific Work of
Vasyl Sukhomlynskiy Educational and Scientific Pedagogical Institute,
Admiral Makarov National University of Shipbuilding
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9060-8244>

DEVELOPMENT OF SOCIAL ACTIVITY OF A PERSON IN THE CONTEXT OF THE THEORY OF EXCESSIVE KNOWLEDGE

The article raises the problem of the interdependence of the development of a person's social activity on their intellectual level. Based on the deduction method, such indicators of a person's social activity as initiative and responsibility were analyzed, and their manifestation and implementation were scientifically substantiated in the context of the theory of excess knowledge. In the course of the scientific search for a solution to the problem, it was found that a person with the appropriate intellectual, professional, and creative levels of development is the initiator of the specified social activities, as he has an individual motivation for the representation and social assessment of his own achievements. It is proven that the intellectual level of a person and the presence of an appropriate excess base of various kinds of knowledge form signs of individuality and encourage the implementation of plans for an active life position in society. It is established that a person who has deep professional knowledge, developed relevant skills, a certain general cultural level, personal preferences, and hobbies automatically claims to position himself as an individual. The issue of rational necessity and expediency of social activity in the context of personal development of an individual is raised. An assumption is proposed that indicates that a person (individual) who has a certain level of development (intellectual, professional, creative, etc.) will always look for ways to test their own capabilities, which means they will be ready to show initiative and take responsibility for the implementation of relevant social activities. Prospects for further research into the problem are determined, which are associated with expanding the spectrum of scientific substantiation of the effectiveness of the theory of excess knowledge in the context of the professional activity of an individual.

Keywords: social activity; initiative; personal responsibility; intellectual level; individuality; theory of excess knowledge.

Постановка проблеми. Сучасний світ на початку XXI ст. усе більше означив екстраполяльність свого політичного, економічного, соціально-культурного та освітнього розвитку. Саме цей факт є свідченням глибокого розмежування між соціальними класами, що живуть в економічно розвинених країнах, та класами, що намагаються вижити у країнах із тоталітарним режимом. Беззаперечно, творення держави – це власний вибір народу, і цей вибір повинен бути усвідомлений, обґрунтований демократичними засадами, і саме головне – вільний. Так, наприклад,

задля реалізації такого права українці 1991 року підтримали ідею незалежності, 2014 року – виборили право на демократичний, європейський розвиток держави, а 2022 року – по теперішній час – змушені ціною власного життя відстоювати ці важливі державотворчі, суспільно-політичні, економічні, правові, соціальні та освітні здобутки.

Репрезентуючи ідею наукової розробки теорії надлишкових знань, довгий час переважна частина обґрунтувань, роздумів, умовиводів, коригувалася у межах педагогічної науки та здебільшого була орієнтована на організацію освітньої та самоосвіт-

ньої діяльності особистості. Проте, більш глибоке осмислення функціональності теорії надлишкових знань спонукало до розширення спектру пошукових завдань та окреслення наукової проблеми у контексті розвитку соціальної активності особистості, а саме: використання потенціалу надлишкових знань особистості у реалізації ініціативності та відповідальності. Саме тому предметом нашого дослідження визначено процес розвитку соціальної активності особистості у контексті теорії надлишкових знань.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Теоретична основа дослідження ґрунтується на синтезі знань таких наук як філософії, соціології, педагогіки та психології. Комбінація певних галузевих знань означених наук покликана розкрити та обґрунтувати вплив теорії надлишкових знань на складні процеси інтелектуального розвитку особистості задля формування у неї ініціативності та відповідальності, як значущих соціальних показників. У межах означеної проблеми особливої уваги набувають: ідеї філософії сучасної освіти (В. Андрущенко, І. Зязюн, В. Кремень та ін.); процеси націєтворення українського суспільства (І. Райківський, В. Смолій, Г. Філіпчук та ін.); соціальні аспекти становлення особистості (О. Безпалько, А. Капська, Г. Лактіонова, О. Литовченко та ін.); питання формування соціальної та громадянської компетентності особистості (І. Бех, Н. Бібік, О. Пометун та ін.). Науково-теоретичною основою є також нормативно-правові документи, що регламентують реалізацію Концепції Нової української школи у частині формування ініціативності та підприємливості, соціальної та громадянської компетентності учнів. Зазначений теоретичний базис поєднується із феноменом “теорії надлишкових знань” (В. Мозговий), з метою випрацювання науко-практичного підходу до розуміння проблеми формування ініціативності та відповідальності особистості на основі її свobodного інтелектуального розвитку.

Мета статті. На основі дедуктивного методу дослідити процес розвитку таких показників соціальної активності особистості як ініціативність і відповідальність та розширити межі наукового бачення означеного явища у контексті теорії надлишкових знань.

Виклад основного матеріалу. Визначивши ініціативність та відповідальність у якості показників соціальної активності особистості, простежимо їх взаємозалежність та перспективний розвиток у контексті теорії надлишкових знань. Попередньо нагадаємо, що системоутворювальним елементом теорії надлишкових знань є потенційний надлишок навчальної інформації, сформований у межах формальної або неформальної освіти, який пройшов або чекає перевірку практикою і може у перспективі стати базою певних компетентностей (освітніх, професійних, фахових тощо) у діяльності суспіль-

норозвиненої особистості. Базуючись на засадах фундаментального, наукоємного, динамічного освітнього процесу, теорія надлишкових знань орієнтована на підтримку ідеї навчання упродовж життя та становлення нового типу особистості, що відповідає вимогам глобалізованого суспільства знань [5, 128].

Перш ніж розпочати аналіз науково-теоретичного базису розвитку соціальної активності особистості, варто встановити сутність означеного явища. Так, в “Енциклопедії освіти” за загальною редакцією В. Кременя подано певний перелік тлумачень соціальної активності, а саме: “1) сукупність форм людської діяльності, свідомо орієнтованої на вирішення завдань, які стоять перед суспільством, громадою, групою в конкретних соціальних умовах; 2) свідомо цілеспрямована діяльність людини, орієнтована як на перетворення об’єктивних соціальних умов, так і на формування соціальних якостей власної особистості (активної життєвої позиції); 3) певна діяльність, що відображає міру розвитку реалізації соціальних потенцій, можливостей людини (її здібностей, знань, навичок, потреб)” [3, 837]. У прикінцевих положення тлумачення поняття “соціальна активність” акцентовано увагу на тому, що “Інтегральна характеристика соціальної активності відображає активну життєву позицію людини, що проявляється у її принциповості, обстоюванні своїх позицій, поглядів при вирішенні соціальних питань” [3, 838].

Також не менш важливим завданням є встановлення сутності визначених попередньо показників соціальної активності, а саме: відповідальності та ініціативності. Звернувшись до згаданого вище довідкового видання [3], ми зосередили увагу на тлумаченні поняття “відповідальність особистості”, яке, на думку Т. Алексєєнко, є “...усвідомленою необхідністю співвіднесення власної поведінки із суспільними нормами та установками, яка виявляється у свідомості, характері, почуттях, різних формах про соціальну поведінку і свободі вибору” [3, 107]. Щодо ініціативності, то, на думку авторів словника “Професійна освіта” за редакцією Н. Ничкало, вказаний термін позиціонується як “...морально-психологічна риса особистості, що характеризується здатністю і схильністю до активних і самостійних дій” [6, 125].

Наведені тлумачення висхідних термінів, що формують наукове поле дослідження, переконливо свідчать про те, що для розв’язання означеної проблеми доцільно використати загальнонауковий метод, який дозволить реалізувати процес логічного мислення від загального до часткового. У науковій сфері таким методом є метод дедукції. Якщо ми розглядаємо ініціативність і відповідальність у якості показників соціальної активності особистості, то абсолютно доречним є, як показав аналіз сутності вказаних термінів, це робити у межах пев-

них сфер діяльності особистості. Так як на початку нашого дослідження ми заявили про розвиток соціальної активності особистості в контексті теорії надлишкових знань, то цілком очевидно, що для розв'язання визначеного завдання буде доцільно розглянути проблему через призму інтелектуальної сфери особистості. Не менш важливою характеристикою соціальної активності особистості є її право на вільний, свободний вибір дій, що формує сферу потенційних можливостей особистості. Таким чином, використовуючи метод дедукції намагатимемося осмислити та обґрунтувати визначену проблему.

Розпочнемо наш аналіз із встановлення впливу інтелектуального рівня особистості (загальнокультурного, суспільного, професійного, особистісного рівня, тощо) на розвиток її соціальної активності. На актуальність означеного питання у контексті розвитку сучасної педагогічної науки та практики є достатня кількість посилань. Так, у колективній монографії “Динаміка розвитку інтелектуальних здібностей обдарованої особистості у підлітковому віці” за загальною редакцією О. Бузова зазначається, що “Розуміння необхідності зміни цілей та завдань освітньої політики у світі свідчить, що найбільш важливим є використання інтелектуального потенціалу особи у суспільстві, розробка та реалізація стратегії інтенсивного отримання знань” [2, 7]. Надалі автори переконливо стверджують, що “Глобалізація економіки, соціальних процесів і технологічного розвитку спричиняють необхідність обміну знаннями та їхніми носіями – фахівцями та талановитою молоддю, здатною стати інноваційним рушієм суспільства” [2, 7].

Цінною для нашого дослідження виявилася наукова позиція М. Смільсон. Досліджуючи проблему розвитку інтелекту і суб'єктивності сучасного фахівця, академік акцентує увагу на тому, що “Інтелект відіграє вирішальну роль у пошуку нових шляхів ефективної діяльності, прийнятті рішень у ситуації невизначеності та високої ціни помилки, нарешті, у побудові адекватних проєктів власного антикризового менеджменту, у відновленні потенціалу саморозвитку” [7, 3]. Надалі авторка робить певне уточнення, а саме: “Тут маєтись на увазі не тільки й не стільки наявний рівень інтелекту, скільки його динамічність, розвиток когніцій і особливо метакогніцій під нові нестандартні професійні задачі” [7, 3]. У прикінцевих позиціях свого дослідження науковець звертає увагу на той факт, що “Інтелект ще більше схильний до саморозвитку, ніж інші психічні структури, тому що він сам створює собі простір розвитку (враховуючи і рефлексуючи свої ментальні, генетичні і середовищні чинники)” [7, 3].

Наведені теоретичні обґрунтування впливу інтелектуального розвитку особистості на формування її ініціативності та відповідальності логічно підвели

нас до розгляду означеної проблеми у контексті теорії надлишкових знань. Пов'язуючи ідею свободного саморозвитку особистості з її інтелектуальним розвитком, нас зацікавило питання впливу знаннєвого базису особистості на процес формування її ініціативності та відповідальності. Тобто, наскільки базис знань може вплинути на формування в особистості таких важливих показників соціальної активності як ініціативність і відповідальність. Чи можемо ми зважати на залежність розвитку ініціативності та відповідальності від інтелектуального рівня особистості? І чи варто розглядати надлишкові знання особистості у якості підґрунтя для розвитку означених показників соціальної активності.

На превеликий подив, маємо констатувати факти проявів соціальної активності в особистостях, які не те щоб мали ґрунтовний базис надлишкових знань, а взагалі мають обмежений формат професійних знань навіть із тієї галузі у якій активно позиціонують означену активність. Маємо погодитися із тим що такий собі авантюризм має місце у соціумі, проте він, як показує практика, живе не довго. Бо приходить час, коли ініціатору треба показати знання, проявити уміння, репрезентувати власний інтелектуальний, культурний та загальносоціальний рівні. Єдиний вихід із такої непростой ситуації це пошук та залучення до співпраці професіоналів, у яких є базові професійні знання помножені на надлишкові знання та підкріплені відповідальністю та ініціативністю. Бо саме така категорія працівників рухає розвитком суспільства. Проводячи пошуки відповідей на визначені вище завдання, маємо погодитися із думкою, що особистість, яка має глибокі професійні знання, розвинені відповідні навички, певний загальнокультурний рівень, особисті уподобання, захоплення вже автоматично претендує на позиціонування себе як індивідуальності. Варто зазначити, що проблема розвитку індивідуальностей у суспільстві знайшла своє відображення й у наукових пошуках вітчизняних дослідників. Так, у колективній монографії “Стратегії формування творчої особистості: методи, прийоми, форми”, В. Ільїн, досліджуючи індивідуалізм як умову свободи, наголошує на тому, що “Індивід завжди стоїть перед необхідністю випробувати невідомі йому свої сили. Тому сучасне виховання має передбачати створення середовища, сприятливого для випробування індивідом можливостей своєї особистості” [9, 39]. Надалі втор звертає увагу на важливість певних норм і інституцій, що скеровують індивідуальні інтереси до універсальних переваг, а саме: “До цих норм можна зарахувати свободу слова, співпрацю, захист прав людини, визнання права на помилку, відмову від насильства, а до інститутів – науку, освіту, засоби масової інформації, ринки, демократичний уряд, міжнародні організації” [9, 39].

Таким чином, наведена вище теза дає нам підстави для припущення, яке свідчить про те, що особистість (індивід), яка має певний рівень розвитку (інтелектуальний, професійний, творчий, тощо), завжди буде шукати шляхів для випробування власних можливостей, а значить вона буде готова проявляти ініціативу та брати на себе відповідальність за реалізацію відповідних соціальних активностей. До того ж слід також додати безмежне егоцентричне бажання самоствердження, що мотивує амбітну, освічену особистість до постійного самовдосконалення та самопрезентації власних здобутків у різних сферах людської діяльності. І на сьогодні це вже є нормою динамічного, гіперболізованого суспільства у якому не достатньо лишень знань, які отримуємо у межах формальної освіти. Сучасна особистість може сподіватися на професійних успіх лишень за умови використання синтезованих знань із багатьох сфер діяльності людини. Наявність базису надлишкових знання в особистості у різних сферах діяльності завжди залишатиметься позитивною ознакою професійної самореалізації та здатності швидко та уміло адаптуватися до нових змін.

Висновки. Узагальнюючи результати проведеного дослідження, можемо зазначити, що проблема розвитку соціальних активностей особистості у контексті теорії надлишкових знань активізувала низку суміжних питань серед яких особливо важливими виявилися: питання рівня інтелектуального розвитку особистості та її бажань репрезентувати означений рівень на загальний розсуд; питання генерації ініціативності та відповідальності у співвідношення до інтелектуального рівня особистості; питання взаємозалежності реалізації особистісних свобод людини від її інтелектуального розвитку; питання значущості надлишкових знань в особистості у форматі реалізації її індивідуальних, професійних, соціальних перспектив. Використання методу дедукції забезпечило рух наукового пошуку у форматі осмислення загальних і часткових позицій проблеми дослідження, а логіко-послідовний аналіз сформував теоретичну базу для відповідних висновків та узагальнень

Перспективи подальших досліджень. Перспективи подальших досліджень пов'язуємо із розширенням спектру наукового обґрунтування дієвості теорії надлишкових знань у контексті професійної діяльності особистості.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гальченко М. Ідея свободи в освіті: мислення, навчання, ціннісний вибір. *Освітологія*, 2018. (7). С. 8–14.
2. Динаміка розвитку інтелектуальних здібностей обдарованої особистості у підлітковому віці: Монографія: За ред. О.Ю. Бузова. Київ: ТОВ "Інфосистем", 2012. 258 с.

3. Енциклопедія освіти / АПН України; голов. ред. В.Г. Кремень; заст. голов. ред. О.Я. Савченко, В.П. Андрущенко; відп. наук. секр. С.О. Сисоєва. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.

4. Коростіанець Т.П. Свобода вибору як педагогічне завдання. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах, 2019. Т. 1. № 64. С. 129–134.

5. Мозговий В. Теорія надлишкових знань: факти "за" і "проти". *Український педагогічний журнал*, 2021. № 4. С. 126–133.

6. Професійна освіта : словник : навч. посіб. / уклад.: С.У. Гончаренко, І.А. Зязюн, Н.Г. Ничкало, О.С. Дубинчук, Н.О. Талалуєва, А.О. Молчанова, Л.Б. Лук'янова; за ред. Н.Г. Ничкало. Київ: Вища шк., 2000. 380 с.

7. Смульсон М.Л. Розвиток інтелекту і суб'єктивності сучасного фахівця: Наукова доповідь на методологічному семінарі НАПН України "Науково-методичне забезпечення розвитку професійної освіти в умовах нових викликів", 17 листопада 2022 р. Вісник Національної академії педагогічних наук України, 2022. No. 4(2). С. 1–6.

8. Сурмін Ю.П. Майстерня вченого : підручник для науковця. Київ: Навчально-методичний центр "Консорціум з удосконалення менеджмент – освіти в Україні", 2006. 302 с.

9. Стратегії формування творчої особистості: методи, прийоми, форми: колективна монографія / авт. кол.: В.Г. Кремень, В.В. Ляїн, Є.Р. Борінштейн, М.С. Гальченко, М.В. Ліпін, Д.В. Погрібна, Н.В. Савчук, О.А. Федорчук. Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2020. 320 с

REFERENCES

1. Halchenko, M. (2018). Ideia svobody v osvity: myslennia, navchannia, tsinnisnyi vybir [The idea of freedom in education: thinking, learning, value choice]. *Education*, No. 7. pp. 8–14. [in Ukrainian].
2. Dynamika rozvytku intelektualnykh zdybnosti obdarovanoi osobystosti u pidlitkovomu vitsi [Dynamics of development of intellectual abilities of a gifted individual in adolescence]. *Monograph*. (Ed.). O.Yu. Burov. Kyiv, 2012. 258 p. [in Ukrainian].
3. Entsyklopediia osvity / APN Ukrainy [Encyclopedia of education / APS of Ukraine]. (Head. Ed.) V.H. Kremen; Deputy editor-in-chief; O.Ya. Savchenko, V.P. Andrushchenko; responsible scientific secretary S.O. Sysioeva. Kyiv, 2008. 1040 p. [in Ukrainian].
4. Korostianets, T.P. (2019). Svoboda vyboru yak pedagogichne zavdannia [Freedom of choice as a pedagogical task]. *Pedagogy of formation of creative personality in higher and general education schools*, Vol. 1. No. 64. pp. 129–134. [in Ukrainian].
5. Mozghovyi, V. (2021). Teoriia nadlyshkovykh znan: fakty "za" i "proty" [Theory of excess knowledge: facts "for" and "against"]. *Ukrainian Pedagogical Journal*, No. 4. pp. 126–133. [in Ukrainian].
6. Profesiina osvita: slovnyk: navch. posib. [Professional education: dictionary: studying manual]. (Eds.). S.U. Honcharenko, I.A. Ziazun, N.H. Nychkalo, O.S. Dubynchuk, N.O. Talaluieva, A.O. Molchanova, L.B. Lukianova; (Ed.). N.H. Nychkalo. Kyiv, 2000. 380 p. [in Ukrainian].
7. Smulson, M.L. (2022). Rozvytok intelektu i subiektyvnosti suchasnoho fakhivtsia [Development of intelligence

ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ ДО ХУДОЖНЬО-ТРУДОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАСОБАМИ АРТПЕДАГОГІКИ

and subjectivity of a modern specialist]. *Naukova dopovid na metodolohichnomu seminarі NAPN Ukrainy "Naukovo-metodychne zabezpechennia rozvytku profesiinoi osvity v umovakh novykh vyklykiv"*, 17 lystopada 2022 r. – Scientific report at the methodological seminar of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine "Scientific and methodological support for the development of vocational education in the face of new challenges", November 17, 2022. *Bulletin of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine*. No. 4(2). pp. 1–6. [in Ukrainian].

8. Surmin, Yu.P. (2006). *Maisternia vchenoho : pidruchnyk dlia naukovtsia* [Scientist's workshop: a textbook for a scientist]. Kyiv, 302 p. [in Ukrainian].

9. *Stratehii formuvannia tvorchoi osobystosti: metody, pryomy, formy: kolektyvna monohrafiia* [Strategies for the formation of a creative personality: methods, techniques, forms: a collective monograph]. (Eds.). V.H. Kremen, V.V. Ilin, Ye.R. Borinshtein, M.S. Halchenko, M.V. Lipin, D.V. Pohribna, N.V. Savchuk, O.A. Fedorchuk. Kyiv, 2020. 320 p. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 21.11.2025

УДК 378.011.3-051:6]:378.015.31:7

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2025.349391>

Валентина Титаренко, доктор педагогічних наук, професор
кафедри теорії і методики технологічної освіти
Полтавського національного педагогічного університету
імені В. Г. Короленка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0553-4277>

ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ ДО ХУДОЖНЬО-ТРУДОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАСОБАМИ АРТПЕДАГОГІКИ

У статті розкрито теоретичні засади формування готовності майбутніх учителів технологій до художньо-трудової діяльності через використання артпедагогічного підходу. Обґрунтовано педагогічні умови ефективного впровадження мистецьких технологій у професійну підготовку, визначено структуру й етапи моделі формування готовності. Наголошено на значенні артпедагогіки для розвитку творчої індивідуальності педагога та його професійної самореалізації.

Ключові слова: артпедагогіка; художньо-трудова діяльність; професійна підготовка; педагогічні умови; творча компетентність; готовність майбутніх учителів технологій; мистецько-освітнє середовище.

Літ. 10.

Valentyna Tytarenko, Doctor of Sciences (Pedagogy), Professor of the
Theory and Methods of Technological Education Department,
Poltava Volodymyr Korolenko National Pedagogical University
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0553-4277>

FORMING THE READINESS OF FUTURE TECHNOLOGY TEACHERS FOR ARTISTIC AND LABOR ACTIVITIES BY MEANS OF ART PEDAGOGY

The article substantiates the theoretical foundations of forming the readiness of future Technology teachers for artistic and labor activities through the means of art pedagogy. The study emphasizes the integration of artistic and technological components within the structure of professional training, which ensures the development of creative thinking, aesthetic culture, and professional competence. The essence of art pedagogy is revealed as a pedagogical system that combines educational and artistic methods to promote personal development, emotional intelligence, and self-expression of students.

The research outlines the pedagogical conditions for the effective implementation of art-pedagogical technologies in higher education institutions, including the creation of a creative educational environment, the application of interactive and project-based learning, the involvement of students in artistic initiatives, and the encouragement of reflection and self-development. These conditions foster the motivation for artistic and labor activities, the ability to apply creative approaches in technological education, and the readiness for innovative pedagogical work.

A model for forming the readiness of future Technology teachers for artistic and labor activities by means of art pedagogy has been proposed. It integrates motivational-value, content-operational, and reflexive-evaluative components, and includes diagnostic, creative-practical, and reflective-generalizing stages. The implementation of this model ensures the transition from reproductive to creative levels of professional activity, contributing to the formation of artistic-labor competence, creative autonomy, and professional self-realization.

The results of the research confirm that art pedagogy serves as an effective means of improving professional education, fostering the creative individuality of future teachers, and enhancing their ability to organize artistic and labor activities within the educational process.

Keywords: art education; artistic and labor activities; professional training; pedagogical conditions; creative competence; readiness of future technology teachers; artistic and educational environment.